

הגיית שם הווייה

מחוץ למסורת חז"ל

שם "הווייה" שגור בתפילות של ביתא ישראל באופן ברור.
האם שם זה מצוי גם בפיהם של הנוצרים האתיופים או בנצרות הקדומה?
כיצד מופיע שם אלוקים (הווייה) בנצרות - בברית החדשה?
כיצד הוגים אותו הנוצרים או איך היו הוגים אותו בנצרות הקדומה?

הדיון שלפניכם מציג את תרגום שם הווייה במסורות שאינם מסורת חז"ל. מסורת ביתא ישראל, הכנסייה הקטולית, הפרוטסטנטית, מסורת העדה השומרונית, וכתב יד של הכנסייה האתיופית. נראה שרק המסורת האתיופית משקפת את מסורת חז"ל לתרגם את שם הווייה כשם אדנות. הדבר מעיד כמאה עדים על מקורה של מסורת ביתא ישראל ושונותה מן הנצרות האתיופית.

העמדות:

1. **בנצרות הקטולית** שם הווייה נהגה לפי ניקוד שם אדנות, אך באותיות הווייה. אך משמעות השם בתרגום ללטינית אינו מורה כלל על יחסי עבד אדון. **הפרוטסטנטים** אינם מקשרים כלל בין שם אדנות לשם הווייה.
2. **השומרונים** הגו את שם אדנות כ"שמא".
3. **מכתב יד עתיק נראה שהנצרות האתיופית** תרגמה שם הווייה לגעז ככתבו ולא כשם אדנות.
4. **רק ביתא ישראל הגו את שם הווייה כשם אדנות. כמסורת חז"ל.** דבר המלמד על הזיקה העמוקה בינם לתורת חז"ל ושורשיה.

עמדה 1: שם הווייה בכנסייה הקטולית והפרוטסטנטית. (הרב יואל)

הנוצרים הקתולים הוגים את שם ה' לפי הניקוד של שם אדנות, וזו כמובן שטות גמורה. הנוצרים הפרוטסטנטים הבינו זאת, אבל המציאו הגיה משלהם לפי סברתם, ואינה נכונה בעיני.

אבל חשוב מאד להבין, שקלקול שמות הקודש בק' אין בו שום תועלת כי החיבור בין א' לבין ל' כבר יוצר קדושה, וגם אין להמצאה הזאת שום מקור הלכתי (גם שאלתי ת"ח גדולים בתורה, ואיש לא מצא מקור שמתיר להפוך ה' לק' - לכן, אנא - סמנו מקף בין א' לבין ל', כדי שלא יחול איסור מחיקה ואל תכניסו ק' - כך: שם א-להים, וכד'.

קושיה: משמעות שם הווייה בנצרות הפרוטסטנטית – אינם יחסי אדנות. (ארי גייגר)

בנצרות הקטולית שם הווייה אינו מתורגם לשם אדנות. א-להים מתורגם אצלם ל Dominus (שם אדנות – מילה דו-משמעית שפירושה גם אדם שהוא אדון וגם אל) ושם הווייה הוא Deus (מונח ששמור לאלים בלבד). אני לא יודע מה השורש הקדום של המונח, כלומר איזה רעיון או תכונה הוא מבטא, אבל בכל מקרה הוא לא משמש לתיאור יחסי אדנות בבני אדם.

אכן, הם לא העתיקו את המשמעות הלשונית של שם הווייה (שלקוחה מהפועל ה.י.ה./ה.ו.ה.). הם פשוט שאלו את המונח היווני שמציין אל (theos).

עמדה 2: השומרונים הגו שם הוויה כ"שמא"

אינני שומרוני, אבל יש לי היכרות מסויימת עם עדה זו. השומרונים הוגים את שם הוויה בצורה הבאה: "שמא". סגנון השאלה והדיון דלעיל לא ברור די הצורך. האם בביתא ישראל הגו את השם בצורה "אדני" או בצורה "י-ה-ו-ה"?

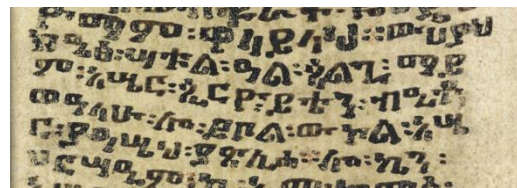
תגובה לתשובה:

בביתא ישראל נהגו בתפילות הגו בצורה "אדני". שלחתי קישור תפילה של הקייסים הנשמעת באופן ברור בהגיית השם 'אדני'

עמדה 3: כתב יד הספרייה הבריטית - הנצרות האתיופית מתרגמת הוויה ככתבו
בספרייה הבריטית נמצא כתב יד נדיר של ספר תהילים הכתוב בעברית באותיות אתיופיות. כתב היד מתוארך ככל הנראה עד המאה ה-18 הנה מספר דוגמאות:

1. הָיָה-- כְּעֵץ, שְׁתוּל עַל-פְּלִי-מַיִם: אֲשֶׁר פָּרִי, יִתֵּן בְּעֵתוֹ--וְעָלָהּ לֹא-יָבוּל; וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יֵצְלִים (א', 1) תמונה 1
2. לְמָה, רָגְשׁוּ גוֹיִם; וְלֹא-מִיָּם, יִהְיֶה-רִיק. ב' יִתְּצְבוּ, מְלָכֵי-אֶרֶץ-- וְרוֹצְנִים נֹסְדוּ-יָחַד: עַל-ה' וְעַל-מְשִׁיחוֹ. (ב' 1-2) תמונה 2
3. א שִׁיר, לְמַעֲלוֹת:
אֲשָׁא עֵינִי, אֶל-הַהָרִים-- מֵאֵין, יָבֵא עֲזָרִי.
ב עֲזָרִי, מֵעַם ה'--עֲשֵׂה, שְׁמִים וְאֶרֶץ.
ג אֶל-יִתֵּן לְמוֹט רִגְלִי; אֶל-יָנוּם, שְׁמִרָךְ.
ד הִנֵּה לֹא-יָנוּם, וְלֹא יִישָׁן-- שׁוֹמֵר, יִשְׂרָאֵל.
ה ה' שְׁמִרָךְ; ה' צִלְךָ, עַל-יַד יְמִינֶךָ.
ו יוֹמָם, הִשְׁמַשׁ לֹא-יִכָּפֶה; וְיָרֵחַ בְּלִילָה.
ז ה', יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל-רָע: יִשְׁמֹר, אֶת-נַפְשְׁךָ.
ח ה', יִשְׁמֹר-צִאתְךָ וּבֹאְךָ-- מֵעַתָּה, וְעַד-עוֹלָם. (קכ"א)

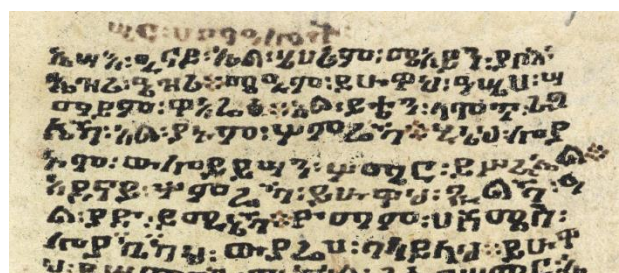
1. יום ולילה.... "והיה כעץ שתול על פלגי מים".....

2. פרק ב': המתחיל "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ... בפועל מתחיל "גוים ולאומים יהגו ריק. יתיצבו מלכי ארץ ..."

3. שיר למעלות- קכ"א

שם ה' כתוב בתרגומו לגעז- ככתבו י-ה-ו-ה כמו שקוראים באותיות רגילות ולא כא-ד-ו-נ-י
י-ה-ו-ה שומרך - כתוב בתרגומו לגעז- א-ד-ו-נ-י

עמדה 4: שם הווייה בביתא ישראל – נאמר כאדנות . (אדיסו קאסה)
צורת ההגייה של שם המפורש לא נשתמר במסורת ישראל .
לפי איך שאני שומע את הקייסים בתפילה .
אלוקים - י צאצא חלל
שם המפורש - אדוני

תמיכה: מתוקו אלמה
ברור לגמרי שיש שימוש בשם אדנות בתפילות הקייסוץ'- אין ספק כלל וכלל.
להלן [סרטון דוגמא](#) .
הגיית השם המפורש בתפילות העדה נשארה בצורתה המדוייקת (א-ד-ו-נ-י) אלפי שנה. כל
זאת למרות הניתוק והריחוק ההיסטורי, בין ביתא ישראל לשאר קהילות ישראל.
קהילת ביתא ישראל היחידה ששמרה מסורת זו לעומת כל גויי הסביבה, ואף בשונה
ממסורת השומרונים. דבר המלמד על הזיקה העמוקה בינם לתורת חז"ל ושורשיה.
*(חשוב לציין שבאורית עצמה שם הווייה תורגם לאגזיהיבר, ולא שם אדנות)